

جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی

موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

یادداشت هفتگی

سیاست‌گذاری اقتصاد و توسعه کشاورزی و روستایی

سال ۴ / شماره ۶۲ / ۱۴۰۲

۱۴۰۲ / ۰۹ / ۲۷

مطالب این شماره

۲. تجدید حیات روستایی چین

ترجمه: حسین اسماعیل‌نیا

ویراستار: مجتبی پالوج

این موسسه پژوهشی با کمال احترام و سپاس، پذیرای نظرات
ارزشمند خوانندگان این اثر می‌باشد

تلفن: ۴۲۹۱۶۰۰۰ نمابر: ۸۸۹۶۶۶۰ صندوق پستی: ۱۵۱۵ - ۱۵۸۱۵
کدپستی: ۳۳۳۱۳ - ۱۵۹۸۶

E-mail: aperi@agri-peri.ac.ir
<https://www.agri-peri.ac.ir>

عنوان خبر: تجدید حیات روستایی چین

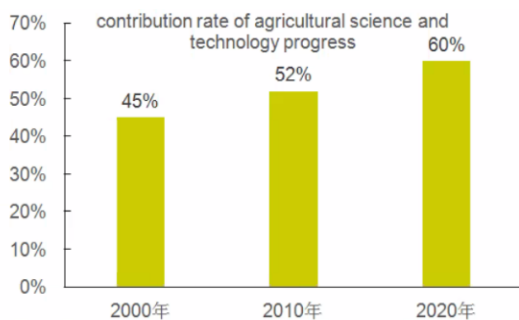
ترجمه: حسین اسماعیل‌نیا

ویراستار: مجتبی پالوج

کد: PN-3-14020927-(93)

۳- قابلیت حمایت‌های فناوری به طور قابل توجهی افزایش یافته است.

اساساً برای گونه‌های جدید و ترکیبی از محصولات با عملکرد بالا و باکیفیت زیاد، یک سیستم اصلاح نژاد کارآمد ایجاد شده است. میزان مشارکت پیشرفت علم و فناوری کشاورزی در انواع محصولات غذایی عمده در سال ۲۰۲۰، از ۶۰ درصد فراتر رفته است.

شکل ۱ - نرخ مشارکت پیشرفت علم و فناوری کشاورزی

خلاصه متن خبر

در همایش سیکا (تعامل و اقدامات اعتمادساز در آسیا) به تاریخ ۲۸ اردیبهشت تا ۱۰ خرداد ۱۴۰۲ (۱۸ تا ۳۱ می ۲۰۲۳) دوره آموزشی با عنوان "توسعه صنعت کشاورزی و کاهش فقر" به صورت مجازی برگزار گردید که یکی از سخنرانی‌های این دوره تحت عنوان تجدید حیات روستایی چین بود که توسط دکتر نی فنگ بینگ (Nie Fengying)، از اعضای آکادمی علوم کشاورزی چین (CAAS) ارائه گردید و در آن به ظرفیت‌ها و محدودیت‌های تولید، فراوری، توزیع، سازمان، تأمین مالی و بیمه محصولات کشاورزی در چین پرداخته شده است که خلاصه آن به شرح ذیل می‌باشد:

الف- افزایش مداوم ظرفیت‌های تولید کشاورزی

۱- ستانده غلات

تولید کل غلات از حدود ۳۰۴ میلیون تن در سال ۱۹۷۸ به حدود ۶۷۰ میلیون تن در سال ۲۰۲۰ رسیده است. متوسط عملکرد از ۲۵۳۵ به ۵۷۳۰ کیلوگرم در هکتار افزایش یافته است و سرانه تولید غلات از ۳۱۹ کیلوگرم به ۴۷۴ کیلوگرم در سال ۲۰۲۰ افزایش یافته که حاکی از افزایش ۴۹ درصدی طی سال‌های مذکور دارد.

۲- زیرساخت‌ها به طور قابل توجهی بهبود یافته است.

- سطح زیر کشت آبی بیش از ۶۸ میلیون هکتار است.
- سطوح اراضی آبی تحت پوشش سامانه‌های نوین حدود ۳۷ میلیون هکتار است.
- بیش از ۵۳ میلیون هکتار از زمین‌های کشاورزی با استاندارد بالا ساخته شده است.

۴- سیستم تأمین مواد غذایی به بهبود خود ادامه می‌دهد.

یک سیستم مدرن بازار محصولات کشاورزی شکل گرفته است که در آن بازیگران متنوع بازار به رشد و توسعه ادامه می‌دهند. در پایان سال ۲۰۱۶ تعداد واحدهای تجاری کشاورزی کشور نسبت به یک دهه قبل ۵.۲ برابر شده است.

۵- پایداری همچنان در حال بهبود است.

کارایی استفاده از منابع به طور پیوسته بهبود یافته است. در زمینه حفاظت از زمین‌های زراعی پیشرفت‌هایی حاصل شده است. در سال ۲۰۱۹، میانگین ملی درجه کیفی زمین زراعی ۴.۷۶ بود که ۰.۳۵ درجه بالاتر از سال ۲۰۱۴ بود.

محیط اکولوژیکی همچنان در حال بهبود است. مجموعه‌ای از سیاست‌های حفاظت اکولوژیکی شامل حفاظت از خاک و آب و بازگرداندن زمین‌های کشاورزی به جنگل‌ها و مراتع ایجاد شده است.

ب- محدودیت‌های تولید محصولات کشاورزی

۱. محدودیت‌های منابع و محیط

جمعیت زیاد با منابع کم زمین و آب، خصیصه‌های اساسی ملی چین است. سرانه زمین‌های قابل کشت کمتر از ۴۰ درصد متوسط جهانی است و سرانه منابع آب تنها ۲۵ درصد متوسط جهانی است.

۲. مشکل تطبیق کشاورزان کوچک با بازار بزرگ

"کشوری بزرگ با کشاورزان خرد" یکی دیگر از خصیصه‌های اساسی کشاورزی چین است. در مجموع ۲۳۰ میلیون خانوار دهقانی ثبت شده در سراسر کشور وجود دارد. ۹۰ درصد نیروی کار کشاورزی توسط کشاورزان کوچک و ۷۰ درصد از زمین‌های قابل کشت توسط کشاورزان کوچک به کار گرفته می‌شود.

۳. تأثیر تغییرات آب و هوا

تغییرات اقلیمی منجر به افزایش گرما و فراوانی پدیده‌هایی چون خشکسالی، سیل، تگرگ، بیماری و بلایای حشرات شده است. با توجه به "کتاب آبی چین در مورد تغییرات اقلیمی (۲۰۲۰)"، از سال ۱۹۵۱ تا ۲۰۱۹، میانگین دمای سالانه در چین هر ۱۰ سال ۰.۲۴ درجه سانتیگراد افزایش یافته و میزان گرمایش به طور قابل توجهی بالاتر از میانگین جهانی در طول مدت مشابه افزایش یافته است.

۴. فشار بر عرضه مواد غذایی

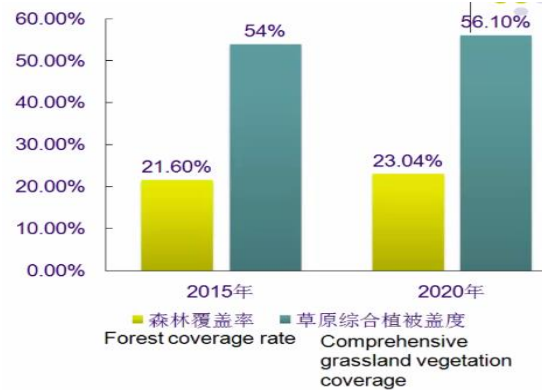
افزایش جمعیت و سطح شهرنشینی باعث افزایش شدید تقاضا برای مصرف مواد غذایی شده است. نیاز به غذا از مصرف با اندازه کافی به مصرف خوب، سالم و ایمن تغییر کرده است. سوءتغذیه و تغذیه بیش از حد در کنار هم وجود دارند؛ مصرف روغن و نمک بسیار بیشتر از مقدار توصیه شده است؛ درحالی‌که مصرف میوه، حبوبات و شیر ناکافی است.

۵. توسعه نیافتگی صنعت در بیشتر روستاها

الف- "پنج کمبود" در تولید وجود دارد:

۱- تجاری‌شدن Marketization

۲- مکانیزاسیون Mechanization

شکل ۲- میزان پوشش جنگلی و پوشش کاملاً مرتعی

۶- وضعیت سلامت و تغذیه ساکنان به طور قابل توجهی بهبود یافته است.

غذاها متنوع‌تر و رژیم غذایی سالم‌تر شده است. مصرف غذاهای حیوانی، چوبی، سبزیجات و میوه‌ها افزایش یافته است.

شکل ۳- تغییرات در مصرف سرانه غلات

از سال ۲۰۱۵ میانگین قد مردان و زنان ۱۸ تا ۴۴ ساله به ترتیب ۱.۲ و ۰.۸ سانتی‌متر افزایش یافته است. رشد کودکان و نوجوانان همچنان در حال بهبود است. میزان کم وزنی به زیر ۵ درصد کاهش یافته است. میزان کم خونی ساکنان ۱۸ سال و بالاتر به ۸.۷ درصد رسیده که به طور قابل توجهی کمتر از سال ۲۰۱۵ بود. کمبود ریزمغذی‌ها در جمعیت همچنان رو به بهبود است.

محصولات، محدودیت در رهبری شرکت‌ها و محدودیت در برندهای برجسته.

- فقط تعداد محدودی محصولات کشاورزی فرآوری شده وجود دارد. بیشتر گردو در یچنگ Yecheng و سین کیانگ Xinjiang به شکل میوه‌های خشک فروخته می‌شود.
- پشتیبانی فنی کافی نیست؛ محصولاتی که در آنها نوآوری اندکی وجود دارد و قابلیت‌های تحول در ارزش افزوده آنها کم است، فاقد استعدادها برای تحقیق و توسعه و پشتیبانی مالی می‌باشند.
- عدم وجود شرکت‌های پیشرو و توسعه یافته باعث می‌شود بیشتر صنایع در سطح پایین چرخه قرار بگیرند. که "مقیاس این شرکت‌ها، کوچک، کیفیت محصول آنها نامطلوب و ارزش افزوده آن پایین است" تنها ۷ شرکت با ظرفیت پردازش سالانه بیش از ۱۰۰۰ تن در صنعت داروهای گیاهی چینی در شهرستان مینکزیان Minxian، استان گانسو وجود دارد.
- استانداردها و نرم‌های اندک و ناچیزی از برندهای برجسته وجود دارد. اکثر صنایع تبدیلی «محصولات دارای عنوان اما بدون برند» هستند. به عنوان مثال، "لفل سبز Jinyang" یک محصول با نشانه جغرافیایی است، اما هیچ برند برجسته شناخته شده‌ای در خصوص آن وجود ندارد.

۷- نقاط ضعف در توزیع:

- نقاط ضعف در توزیع عبارتند از: ضعف در زیرساخت، ضعف در بازار مناطق تولید، ضعف در ارتباط تولید و فروش و ضعف در فروش مستقیم آنلاین
- وجود هزینه‌های توزیع و ضایعات زیاد به همراه فقدان مرکز توزیع، حاکی از این است که زیرساخت به طور کلی ضعیف است. لجستیک منجر به جریان ارتباطی بیشتر و هزینه‌ها و ضایعات بیشتر می‌شود. تاسیسات زنجیره سرد در منطقه غربی نسبتاً عقب مانده است.

۳- فشرده‌سازی Intensification

۴- استانداردسازی Standardization

۵- مقاومت در برابر مخاطرات یا ریسک Resistance Risk

(۱) تجاری‌شدن: آگاهی در خصوص بازاریابی در مرحله تولید، اندک است. نواحی فقیر، بیشتر مناطقی هستند که توسعه اجتماعی آن کم و آگاهی مردم نسبت به کالا و بازار، اندک می‌باشد و عمدتاً شامل مرزنشینان، کوه نشینان و نواحی قومیتی می‌باشد.

(۲) مکانیزاسیون: زمین‌های قابل کشت با سطح پایین مکانیزاسیون، با تقطیع اراضی مواجه‌اند. برای مثال ۷۰ درصد از زمین‌های قابل کشت در نوجیانگ دارای شیبی تند با بیش از ۲۵ درجه است که کار ماشین آلات کشاورزی را دشوار می‌کند.

(۳) فشرده‌سازی: سطح فشرده‌گی تولید، کم است. تولیدات کشاورزی در بیشتر مناطق خیلی فقیر، در اراضی تقطیع شده قرار دارند؛ تولید، گسترده است که تکنولوژی به کار رفته در آن ضعیف است و کیفیت منابع و نهاده‌های آن نیز پایین است.

(۴) استانداردسازی: سطح استانداردسازی تولید پایین است. در کشاورزی سنتی، اراضی پراکنده و خرده‌مالکی است و فاقد سازماندهی مؤثر می‌باشد. با توجه به ضعف سیستم ترویج فناوری، در این نوع از کشاورزی، استانداردسازی تولید پایین است.

(۵) مقاومت در برابر مخاطرات یا ریسک: با وجود زیرساخت‌های ضعیف، تجهیزات فنی ضعیف و عدم وجود بیمه بلایا و قیمت اندک محصولات، توانایی مقاومت در برابر مخاطراتی نظیر شرایط طبیعی نسبتاً سخت کم است. در بیشتر مناطق مرتفع، سرمای شدید حاکم است که شرایط اولیه تولید محصولات کشاورزی در آنها ضعیف و خطرات آن زیاد است.

۶- "چهار محدودیت" در فرآوری:

در فرآوری محصولات کشاورزی، چهار نوع محدودیت وجود دارد: محدودیت در افزایش فراوری، محدودیت در نوآوری

و در نتیجه اشتیاق کمتری برای مشارکت کشاورزان ایجاد می‌شود.

- ✓ عملکرد و مدیریت تعاونی‌ها استاندارد نیست و مشکلات داخلی زیاد است. تعاونی‌ها فاقد استقلال هستند و بسیاری از تعاونی‌ها با شرکت‌ها مخلوط شده‌اند و حقوق مالکیت نامشخص است.
- ✓ ادغام صنعتی کافی نیست. در مرحله تولید، تمرکز سازمانی وجود دارد؛ اما تشکل‌های تعاونی جامعی که تولید، فرآوری و بازاریابی را به هم متصل کنند، وجود ندارد.
- ✓ انگیزه سازمانی صنعتی کافی نیست.

۱۱- "سه سوء تفاهم" در مصرف: سوء تفاهم در شناخت مصرف‌کننده، سوء تفاهم در سازگاری عرضه و تقاضا و سوء تفاهم در ارتقای بازار

- مصرف‌کنندگان، سوگیری‌های شناختی نسبت به محصولات کشاورزی در مناطق فقیر دارند که به راحتی به عنوان محصولات بی‌کیفیت تلقی می‌شوند و برندهای آنها به خوبی شناخته شده نیست و تبلیغات کافی ندارند.
- عرضه و تقاضا به خوبی با یکدیگر مطابقت ندارند. فقدان بسته‌بندی‌های مناسب، تطابق مؤثر با نیازها و ترجیحات مصرف‌کنندگان را دشوار می‌سازد.
- سوء تفاهم در ارتقای بازار وجود دارد. به کانال‌های اینترنتی کم توجهی می‌شود و تعداد بسیار کمی از کشاورزان محصولات خود را از طریق تجارت الکترونیکی می‌فروشند.

نکته نهایی درباره تجدید حیات روستایی چین:

از آنجا که برای اولین بار «اجرای استراتژی تجدید حیات روستایی» در گزارش نوزدهمین کنگره ملی حزب کمونیست چین مطرح شد، کمیته مرکزی این حزب و شورای دولتی یک سری ترتیبات مهم را برای تجدید حیات روستاها انجام دادند. در سال ۲۰۱۸ سندی با عنوان «نظرات کمیته مرکزی حزب کمونیست چین و شورای دولتی در مورد اجرای استراتژی تجدید

- استانداردهای ساخت و ساز بازار مناطق تولید کشاورزی پایین است و بیشتر آنها فقط مکان‌های تجاری ساده‌ای بیش نیستند.
- فروش آنلاین و نوآوری در توزیع ضعیف است. محصولات کشاورزی هنوز عمدتاً به صورت آفلاین فروخته می‌شوند و روند پذیرش روش‌های جدید توزیع، نسبتاً کند و نوآوری در توزیع، کافی نیست.

۸- فقر کشاورزان:

فقر کشاورزان در زمینه‌های ذیل وجود دارد:

- به دلیل توانایی چانه‌زنی ضعیف کشاورزان و فقدان سازمان‌هایی که به طور مؤثر نماینده منافع کشاورزان باشند، تقسیم درآمد به طور عادلانه دشوار است.
- خانوارهای فقیر، دارایی کمتری برای سرمایه‌گذاری دارند و درآمد حاصل از دارایی آنها زیاد نیست.
- تاب‌آوری در برابر خطر، کم است و در نتیجه درآمد اندک خانوارهای فقیر، خطر ناپایداری و خطر بازگشت به فقر بالاست.

۹- مشکلات تامین مالی و بیمه و گران بودن و کمبود آنها:

- ✓ مشکل وام، به دلیل نبود وثیقه و ضامن معتبر، دشوار و پرهزینه است.
- ✓ تنوع پوشش و قابلیت حمایت بیمه کشاورزی کم و ضعیف است. همکاری بیمه و بانک‌ها کافی نیست، بنابراین ارائه حمایت‌های مالی هدفمند و پوشش ریسک برای توسعه صنایع فقرزدا دشوار است.

۱۰- "چهار ناکارآمدی" در سازمان:

- ناکارآمدی سازمانی در زمینه‌های ذیل وجود دارد: مشارکت، شفافیت حقوق مالکیت، ادغام صنعتی و انگیزه سازمانی
- ✓ دامنه فعالیت تعاونی‌ها به دلیل مشارکت کم کشاورزان، محدود است. دامنه کسب و کار کم است

حیات روستایی» طرح جامعی از آن را ارائه کرد سپس فرمان تدوین "برنامه راهبردی آن (۲۰۱۸-۲۰۲۲)" و اولین برنامه پنج ساله برای تجدید حیات روستایی را صادر کرد؛ در "سند شماره ۱" از سال ۲۰۱۹ تا ۲۰۲۱ و در برنامه پنج ساله چهاردهم نیز بارها به تجدید حیات روستاها در زمینه‌های ذیل اشاره شده است:

"صنعت پر رونق، محیط زندگی دلپذیر، سبک روستایی متمدن، حکمرانی مؤثر و زندگی مرفه"

تهران - بلوار کریمخان زند - انتهای خیابان شهید عضدی (آبان) جنوبی - خیابان رودسر - پلاک ۵

تلفن: ۴۲۹۱۶۰۰۰ نمابر: ۸۸۹۶۶۶۰ صندوق پستی: ۱۵۱۵ - ۱۵۸۱۵ کدپستی: ۳۷۳۱۳ - ۱۵۹۸۶

E-mail: aperi@agri-peri.ac.ir

ECE: ece.aperi@agri-peri.ac.ir

<https://www.agri-peri.ac.ir>